

**HÖGSKOLAN
I GÄVLE**

Institutionen för ekonomi

*Titel: Företagens redovisning i enlighet med
IAS 36 P. 134*

Författare: Per Puhls

Handledare: Fredrik Hartwig

Kurspoäng: 15 högskolepoäng

Kursnivå: Magisterkurs (D-nivå)

Examensarbete

i ämnet företagsekonomi

ABSTRAKT

Titel: Företagens redovisning i enlighet med IAS 36 P. 134

Nivå: D-uppsats i ämnet företagsekonomi.

Författare: Per Puhls.

Handledare: Fredrik Hartwig.

Datum: Oktober 2010

Bakgrund: I en strävan att uppnå en mer jämförbar redovisning införde IASB nya internationella redovisningsregler. IASB anser att en viktig förutsättning för att kunna jämföra redovisningen är att tillämpningen sker på samma sätt och enligt samma principer. Tidigare undersökningar har visat att företag är dåliga på att följa olika redovisningsstandarder och att det kan ifrågasättas om företagen tillämpar reglerna på samma sätt.

Syfte: Syftet med föreliggande uppsats är:

1. Att undersöka i vilken grad företag listade på Stockholmsbörsen och Amsterdambörsen följer riktlinjerna i IAS 36 P. 134 samt vilka faktorer som påverkar varför en del företag följer riktlinjerna mer än andra företag.
2. Att se om det skett några förändringar i upplysningsgraden mellan år 2005 och 2008.

Metod: Kvantitativ, hypotetisk-deduktiv, regressionsanalys, ANOVA, GLM.

Resultat & slutsats: Det framkommer i min undersökning att kvaliteten i de noterade företagens koncernredovisningar är skiftande. Slutsatsen är att företagen inte når upp till en godkänd nivå av lämnade upplysningar i enlighet med IAS 36 P. 134. Jag hittar också signifikanta skillnader i redovisningen mellan olika grupper av företag. Det behövs en klar förbättring av lämnade upplysningar för att redovisningen ska leva upp till de mål som IASB har angående en harmoniserad redovisning.

Förslag till fortsatt forskning: Undersöka fler oberoende variabler, genomföra en kvalitativ undersökning med t.ex. intervjuer av revisorer och företagsledare.

Uppsatsens bidrag: Det är av intresse att undersöka huruvida företag följer nya redovisningsregler för att kunna dra slutsatser om hur pass relevant och jämförbar redovisningsinformationen är och om IAS- förordningen verkligen åstadkommit en ökad jämförbar och transparent redovisningsstandard. Studier som undersöker och uppmärksammar eventuella skillnader länder emellan kan således leda till en mer jämförbar redovisning.

Nyckelord: IFRS, IAS 36 P. 134, upplysningskrav, goodwill.

ABSTRACT

Title: Companies compliance in accordance with IAS 36 P. 134

Level: Final assignment for Master Degree in Business Administration.

Author: Per Puhls.

Supervisor: Fredrik Hartwig

Date: October 2010

Background: In an attempt to achieve more comparable accounting information, IASB introduced new international accounting rules. The IASB believes that an important factor in reaching comparable accounting information is that the accounting is done in the same manner and according to the same principles. Previous studies have shown that companies fail to comply with accounting standards and that it is questionable whether the companies are applying the rules in the same way.

Aim: The purpose of this thesis is:

1. Investigate to what degree listed companies at the Stockholm Stock Exchange and at the Amsterdam Stock Exchange complies with the disclosure requirements in IAS 36 P. 134, and what factors influence why some companies comply with the standard to a higher extend than other companies.
2. Investigate if there is any change between the disclosure levels for 2005 compared to 2008.

Method: Quantitative, hypothetical-deductive, regression, ANOVA, GLM.

Result & Conclusions: It is found in my research that the quality of the listed companies' consolidated financial statements are different. The conclusion is that companies do not reach an acceptable level of disclosure in accordance with IAS 36, P. 134. I also find significant differences in reporting between different groups of companies. It requires a substantial improvement in the disclosure level to be able to meet the objectives the IASB has of a harmonized accounting.

Suggestions for future research: Explore more independent variables, conduct a qualitative study with for example interviews with auditors and managers.

Contribution of the thesis: It is of interest to investigate whether companies are complying with new accounting rules in order to draw conclusions about the relevance and comparability of accounting information, and if the IAS regulation actually achieved an increase in comparable and transparent accounting standards. Studies investigating and highlighting any differences between countries may lead to a more comparable accounting.

Key words: IFRS, IAS 36 P. 134, disclosure requirements, goodwill.

Förkortningar

ANOVA	Analysis of variance
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
FASB	Financial Accounting Standards Board (Amerikanska motsvarigheten till IASB)
GLM	General Linear Model
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IFRS	International Financial Reporting Standards
KPMG	Klynveld Peat Marwick Goerdeler
PWC	PriceWaterhouse Coopers

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	1
1.3 Syfte.....	3
2. Metod.....	4
2.1 Vetenskapligt synsätt	4
2.2 Undersökningens genomförande.....	4
2.3 De oberoende variablerna	5
2.4 Beroende variabel	5
2.5 IAS 36 paragraph 134 och tolkningsmodellen	7
2.6 Analys av insamlad data.....	10
2.7 Uppsatsens trovärdighet.....	10
2.7.1 Validitet och reliabilitet.....	11
3. Tidigare undersökningar	12
4. Teoretisk referensram, hypotesformulering och definition av oberoende variabler	13
4.1 Internationell redovisning.....	13
4.2 IAS-förordningen	14
4.3 Hypotesformulering	15
4.3.1 Definition av oberoende variabler	18
5. Resultat och analys.....	19
5.1 Hypotes 1	19
5.2 Hypotes 2	20
5.3 Hypotes 3	22
5.4 Hypotes 4	23
5.5 Hypotes 5	24
5.6 Generel Linear Model.....	26
5.7 Sammanfattande analys.....	27
6. Slutsats och avslutande diskussion	29
6.1 Förslag till fortsatt forskning	30
7. Källförteckning	31
8. Bilagor	33
Bilaga 1	33

Modellförteckning

Modell 1: Räkneexempel.....	6
Modell 2: Tolkningsmodell.....	9
Modell 3: Definition av oberoende variabler.....	18
Modell 4: Indikatorvariabel (År).....	19
Modell 5: One way ANOVA Vs År.....	19
Modell 6: Indikatorvariabel (land).....	20
Modell 7: One way ANOVA Vs Land.....	21
Modell 8: Indikatorvariabel (Bransch).....	22
Modell 9: One way ANOVA vs Bransch.....	22
Modell 10: Indikatorvariabel (Rev. byrå).....	23
Modell 11: One way ANOVA vs Rev. byrå.....	24
Modell 12: Indikatorvariabel (Storlek).....	24
Modell 13: One way ANOVA vs Storlek.....	25
Modell 14: Main effects plot.....	26
Modell 15: General Linear Model.....	26
Modell 16: Histogram för GLM.....	33
Modell 17: Normal Probability Plot för GLM.....	33

1. Inledning

I det inledande kapitlet redogör jag för bakgrunden till uppsatsen samt den problemdiskussion som leder fram till syftet.

1.1 Bakgrund

I takt med den ökande globaliseringen har det växt fram krav på en större jämförbarhet mellan företag i olika länder. I en strävan att uppnå en mer jämförbar redovisning införde IASB, *International Accounting Standards Board*, nya internationella redovisningsregler (Rudy & Madu, 2009). Beslutet togs genom en förordning från EU, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002. *IAS-förordningen*, som den i regel kallas, innebär i korthet att från och med den 1 januari, 2005 ska de listade företagen inom den Europeiska Unionen i sin koncernredovisning tillämpa IAS/IFRS, *International Accounting Standards/ International Financial Reporting Standards*. Med listade företag menas i detta sammanhang företag som har värdepapper listade på en reglerad marknadsplats (IASB, 2008).

En av huvudanledningarna med IAS/IFRS är att tillgodose investerarnas informationsbehov och genom att öka transparensen i redovisningen ska marknaden lättare kunna jämföra och värdera den finansiella rapporteringen (IASB, 2008). Englands dåvarande premiärminister Gordon Brown gjorde ett uttalande till den Europeiska Unionen i samband med den finansiella krisen 2008 där han betonade vikten av just harmonisering och efterlyste, i enlighet med IAS/IFRS mål, "*transparency and improved accounting standards*" inom hela den Europeiska Unionen med syftet att få ett slut på den oansvariga redovisningskulturen (Rudy & Madu, 2009, s. 712).

En av de stora förändringarna inom IFRS är den nya standarden för redovisning av företagsförvärv, *IFRS 3 Business Combinations*. IFRS 3 innebär att koncerner inte längre får göra en planlig avskrivning på goodwill. Istället ska det redovisade goodwillvärdet prövas årligen eller oftare om det anses nödvändigt (Edenhammar & Thorell, 2009).

Nedskrivningsprövningen av goodwill återfinns i standarden IAS 36 P. 134 och går ut på att företaget genomför ett så kallat impairment test/nedskrivningstest. Testet ska visa om goodwillen i företagets koncernredovisning har det uppgivna värdet. Om det bokförda värdet understiger det verkliga värdet ska en nedskrivning av goodwillen göras vilket belastar resultaträkningen.

1.2 Problemdiskussion

IASB:s målsättning att harmonisera redovisningen genom att göra den mer transparent och jämförbar har mötts av en del svårigheter. Mechelli (2009) tar upp två problem. För det första kan det stora antal valmöjligheter som IASB:s standarder tillåter leda till att företagets redovisning blir för olika varandra. Konsekvensen blir enligt Mechelli (2009) en minskad jämförbarhet. För det andra tar han upp problematiken med att företagen inte uppfyller de krav som redovisningsstandarderna fastställer. Detta ses som särskilt allvarligt eftersom det,

förutom att minska jämförbarheten av redovisningen, även vilseleder investerare till att tro att redovisningen är framställd i enlighet med IASB:s standarder (Mechelli 2009).

Ett annat problem som tas upp av Deegan & Unerman (2006) är värderingen av goodwill. Värderingen bygger på ett nedskrivningstest som ska göras i enlighet med verkliga värden i stället för, som tidigare, bokföringsmässiga värden. Bokföringsmässiga värden bygger på historiskt säkerställda data medan verkliga värden bygger på en subjektiv bedömning av framtiden. Deegan & Unerman (2006) tar också upp tidigare forskning som visar på att redovisningens pålitlighet kan ifrågasättas när rapporteringen bygger på managers egna bedömningar.

Det har också visat sig vara både krångligt och dyrt för företagen att leva upp till upplysningskraven som finns i IAS36 P. 134 (Wines et al., 2007; Seetharaman et al., 2006; Carlin et al., 2009). Till detta kommer även de problem som kan uppstå när olika företag från skilda länder ska följa en och samma redovisningsprincip. Det har i teorin flitigt diskuterats om och hur skillnader mellan olika länders kultur, religion, lagar och regler och det finansiella och skattemässiga systemet påverkar företagens redovisning.

Det är bl.a. med hänsyn till ovanstående problem IAS 36 P. 134 fastställer att redovisningen av goodwillvärdet ska innehålla information om hur bedömningen och värderingen genomförts. Eftersom en subjektiv tolkning ligger till grund för vilket värde som tillskrivs goodwillen borde det nu vara viktigare än någonsin att få information om hur den subjektiva bedömningen gått till. Det kräver att företagen till fullo tillämpar reglerna om goodwill som återfinns i IAS 36 P. 134. Om det förhåller sig som en del tidigare undersökningar visar (se t.ex. Blake et al., 1998; Street et al., 1999), att företagen generellt är dåliga på att följa redovisningsstandarder, kan det tänkas att företagen även i detta fall misslyckas med att leva upp till kraven i IAS 36 P. 134. Street et al. (1999, s.46) summerar själva i sammanfattningen:

“Our study of the reporting practices of 49 major companies from 12 countries in 1996 reveals that there is significant noncompliance with IASs.”

IASB anser att en viktig förutsättning för att kunna jämföra redovisningen är att tillämpningen sker på samma sätt och enligt samma principer (IASB, 2008). I den här uppsatsen gör jag en ansats att undersöka om tillämpning sker på samma sätt. Med andra ord vill jag ta reda på i vilken grad företag följer upplysningskraven i IAS 36 P. 134 och vad som kan påverka eventuella skillnader företagen emellan.

Den här undersökningen knyter i hög grad an till det område Callao et al. (2009, s.51) uppmärksammar i en färsk artikel. De skriver i sitt förslag till fortsatt forskning:

“Further research will be needed to learn the reasons for the differences in the IFRS impact on European countries. It would be interesting to examine whether the impact caused by this regulatory change has been influenced by country variables (financing system, capital market development, etc), or whether the explanation lies rather within firms’ features (size, main areas of activity, listing in non-local markets, export volumes, etc). In the same way, it would be interesting to research what harmonization has been achieved in the EU after several years with IFRS, when the firms had defined their accounting policies upon the first application of IFRS.”

Området är viktigt att undersöka eftersom hela målsättningen med gemensamma internationella standarder för finansiell rapportering, enligt IASB, vilar på att företagen verkligen följer upplysningskraven. Studier som undersöker och uppmärksammar eventuella skillnader länder och företag emellan kan således leda till en mer jämförbar redovisning. I den här uppsatsen har jag valt att undersöka företag från två länder, Sverige och Holland, samt i enlighet med Callaos et al. (2009) resonemang ovan även studera eventuell förändring i tid samt om och hur olika företagsattribut påverkar redovisningen i enlighet med IAS 36 p.134. Utförligare motivering och den teori som ligger till grund för valet av länder och företagsattribut tar jag upp i kapitlet om Hypotesformulering (Se kap. 4.3).

1.3 Syfte

Med stöd av ovanstående resonemang är syftet med föreliggande uppsats:

1. Att undersöka i vilken grad företag listade på Stockholmsbörsen och Amsterdambörsen följer riktlinjerna i IAS 36 p.134 samt vilka faktorer som påverkar varför en del företag följer riktlinjerna mer än andra företag.
2. Att se om det skett några förändringar i upplysningsgraden mellan 2005 års årsredovisningar jämfört med 2008 års årsredovisningar.

2. Metod

Metoddelen kan ses som den grund som forskningen vilar på. I det här kapitlet tar jag upp tillvägagångssättet och de metoder som jag använt genom hela arbetet. Jag beskriver också den teknik jag använt för datainsamling. Jag har medvetet koncentrerat mig på att beskriva mitt tillvägagångssätt. För vidare läsning om allmän vetenskaplig metodlära rekommenderas t.ex. Ryan, Scapens, & Theobald (2002) och Bryman & Bell (2005).

2.1 Vetenskapligt synsätt

Jag har genomfört en kvantitativ undersökning enligt den hypotetiskt- deduktiva metoden. Det innebär att jag utifrån teorin har formulerat hypoteser som sedan prövats med hänsyn till insamlade data (Bryman & Bell 2005).

2.2 Undersökningens genomförande

Jag har valt att arbeta med sekundärdata i form av årsredovisningar, artiklar från olika databaser, redovisningsstandarder och annan relevant litteratur. Årsredovisningarna har hämtats från respektive företags hemsida. De databaser som jag har nyttjat är Emerald, FAR SRS komplett och ScienceDirect. För att hitta relevanta artiklar har jag använt sökorden:

Goodwill accounting, IAS36 paragraph 134, impairment test, intangible assets, international financial reporting standards, international accounting and disclosure.

De redovisningsstandarder som förekommer i studien är framtagna av IFRS. Övrig litteratur har valts ut med hänsyn till undersökningens område och har använts för att formulera och avgränsa mina hypoteser.

Sekundärdata som jag har haft tillgång till är i huvudsak på engelska och med tanke på den omfattande översättning som skulle krävas av redan invecklat sammansatta texter har jag valt att inte översätta någon del till svenska. Citat från artiklar, litteratur och utdrag ur redovisningsstandarder är därför genomgående återgivna på engelska.

Studien omfattar listade svenska och holländska företags koncernredovisningar från 2005 och 2008. Jag har alltså valt att gå igenom samtliga årsredovisningar som enligt respektive börs officiella statistik var listade på Stockholmsbörsen respektive Amsterdamsbörsen den 31 dec 2005 och 31 dec 2008. Ett undantag gäller data från svenska företag från 2005 som hämtades från Jansson och Mekonens (2007) undersökning. Inledningsvis valde jag bort företag som hade brutet räkenskapsår eftersom de inte har sin årsredovisning tillgänglig per den 31 dec. Ur det initiala urvalet har jag dock varit tvungen att exkludera ytterligare ett antal företag pga. att:

- ✓ De inte hade någon redovisad goodwill.
- ✓ De inte hade någon svensk eller engelsk årsredovisning.
- ✓ Det inte fanns någon årsredovisning tillgänglig via de källor jag använde.
- ✓ Det saknades data för någon av de oberoende variablerna

Jag har även valt att exkludera företag som redovisade återvinningsvärdet i enlighet med verkligt värde istället för nyttjandevärde. Anledningen är att en redovisning enligt verkligt värde gör att inte alla punkter i tolkningsmodellen används och resultatet skulle därför ej bli jämförbart. Det var dock endast ett mindre antal företag som angav att de redovisade i enlighet med verkligt värde och det bör därför inte påverka undersökningens resultat.

Det slutgiltiga urvalet omfattade därför totalt 474 årsredovisningar från svenska och holländska företag från 2005 och 2008. Varav data från totalt 154 årsredovisningar från de svenska företagen för 2005 hämtades från Jansson & Mekonens (2007) undersökning.

2.3 De oberoende variablerna

Data för de oberoende variablerna har hämtats in och har strukturerats enligt följande metod:

✓ År

De årsredovisningar som var från 2005 har markerats med en nolla och årsredovisningar från 2006 har markerats med en etta.

✓ Land

De företag som enligt Amsterdamsbörsens statistik var listade i Holland har markerats med en nolla. De företag som enligt Stockholmsbörsens statistik var listade i Sverige har markerats med en etta.

✓ Bransch

I Fristedt & Sundqvist (2006,2009) samt i börsernas officiella statistik framgår vilken bransch företagen tillhör. Företag från den finansiella sektorn är markerade med en nolla och övriga företag med har markerats med en etta.

✓ Revisionsbyrå

Det finns en generellt accepterad indelning av revisionsbyråer som kallas "The Big Four". Jag har valt att också följa den indelningen vilket innebär att alla företag vars redovisning tillhandahålls av PWC, Ernst & Young, Deloitte och KPMG har delats in i en grupp och markerats med en nolla medan övriga företag har markerats med en etta.

✓ Storlek

Storleksindelningen har jag gjort efter börsvärdet som har hämtats ur Fristedt & Sundqvist (2006,2009), Stockholmsbörsen och Amsterdamsbörsens officiella statistik samt i vissa fall årsredovisningarna för det aktuella året. Jag har använt samma definition för stora företag som OMX börsen där företag anses tillhöra Large Cap listan om de har över en miljard Euro i börsvärde (Fristedt & Sundqvist 2009). Små företag har markerats med en nolla och stora företag med en etta.

2.4 Beroende variabel

Jag har använt en tolkningsmodell för att undersöka och poängsätta upplysningsgraden av IAS 36 P. 134. Samma tolkningsmodell har använts i tidigare studier för att mäta den procentuella

graden av lämnade upplysningar enligt IAS 36 P. 134. Fördelen med att använda samma tolkningsmodell, i stället för att skapa en ny, är att de data som produceras kan jämföras och analyseras mellan olika undersökningar. Tolkningsmodellen kodar om de upplysningskrav som ställs i IAS 36 P. 134 för att möjliggöra en poängsättning av företagens åtydande av redovisningsstandarderna. Samtliga årsredovisningar har studerats i enlighet med samma tolkningsmodell för att räkna fram poängen som sedan ligger till grund för den statistiska prövningen.

För att beräkna den beroende variabeln, graden av upplysning i enlighet med IAS 36 P. 134, har följande poängsättning använts:

Om företaget uppfyller kravet i en punkt har det markerats med en 1

Om företaget inte uppfyller kravet i en punkt har det markerats med en 0

Om det är oklart eller ej applicerbart om företaget uppfyller eller inte uppfyller en punkt har det markerats med en 3:a. En trea betyder att punkten plockas bort ur beräkningen och påverkar således inte företagets totala procentuella resultat.

Ett exempel kan illustrera:

Modell 1: Räkneexempel

IAS 36 P. 134	Företag x
Antal uppfyllda punkter:	6
Antal icke uppfyllda punkter:	9
Antal oklara eller ej applicerbara punkter:	2
Procentuell upplysningsgrad:	$6/(6+9) = 40\%$

Källa: Egen modell

I tolkningsmodellen (se kap. 2.5) som jag har använt har jag valt att inte inkludera punkterna (f) i), ii) och iii). Dessa punkter berör en känslighetsanalys som är formulerad på så sätt att informationen kan tolkas som att företag endast behöver lämna information om en möjlig förändring skulle föranleda ett nedskrivningsbehov. Det innebär att det är omöjligt att veta om företaget utelämnat informationen och ska straffas, eller om en förändring inte skulle föranleda något nedskrivningsbehov och att ingen information därmed skulle behöva lämnas. Det skulle i min mening kunna leda till svårigheter att reproducera undersökningen eftersom tolkningen kan ske mycket olika.

Som ett råd till standardsättaren hade det, enligt min mening, varit rimligt att formulera punkten så att företagen måste lämna information i båda fallen. Alltså både om en förändring kan leda till ett nedskrivningsbehov och om en förändring inte leder till något nedskrivningsbehov.

Jag har också valt att inte ta med punkten (e) eftersom den berör de företag som använder verkligt värde (fair value) istället för nyttjandevärdet (value in use). Detta därför att poängsättningen inte skulle bli jämförbar i lika hög grad. Eftersom det endast var ett mindre

antal företag som använde verkligt värde och dessa exkluderas ur poängsättningen så borde det inte påverka undersökningens resultat.

Nedan följer först de krav som återfinns i IAS 36 p. 134 och sedan den tolkningsmodell som har använts för poängsättning av punkterna.

2.5 IAS 36 paragraph 134 och tolkningsmodellen

IAS 36 paragraph 134: *An entity shall disclose the information required by (a)-(f) for each cash-generating unit (group of units) for which the carrying amount of goodwill or intangible assets with indefinite useful lives allocated to that unit (group of units) is significant in comparison with the entity's total carrying amount of goodwill or intangible assets with indefinite useful lives:*

- (a) the carrying amount of goodwill allocated to the unit (group of units).*
- (b) the carrying amount of intangible assets with indefinite useful lives allocated to the unit (group of units)*
- (c) the basis on which the unit's (group of units') recoverable amount has been determined (ie value in use or fair value less costs to sell).*
- (d) if the unit's (group of units') recoverable amount is based on value in use:*
 - (i) a description of each key assumption¹⁴ on which management has based its cash flow projections for the period covered by the most recent budgets/forecasts. Key assumptions are those to which the unit's (group of units') recoverable amount is most sensitive.*
 - (ii) a description of management's approach to determining the value(s) assigned to each key assumption, whether those value(s) reflect past experience or, if appropriate, are consistent with external sources of information, and, if not, how and why they differ from past experience or external sources of information.*
 - (iii) the period over which management has projected cash flows based on financial budgets/forecasts approved by management and, when a period greater than five years is used for a cash-generating unit (group of units), an explanation of why that longer period is justified.*
 - (iv) the growth rate used to extrapolate cash flow projections beyond the period covered by the most recent budgets/forecasts, and the justification for using any growth rate that exceeds the long-term average growth rate for the products, industries, or country or countries in which the entity operates, or for the market to which the unit (group of units) is dedicated.*
 - (v) the discount rate(s) applied to the cash flow projections.*
- (e) if the unit's (group of units') recoverable amount is based on fair value less costs to sell, the methodology used to determine fair value less costs to sell. If fair value less costs to sell is not determined using an observable market price for the unit (group of units), the following information shall also be disclosed: (i) a description of each key assumption on which management has based its determination of fair values less costs to sell. Key assumptions are those to which the unit's (group of units') recoverable amount is most sensitive.*
 - (ii) a description of management's approach to determining the value(s) assigned to each key assumption, whether those value(s) reflect past experience or, if appropriate, are consistent with external sources of information, and, if not, how and why they differ from past experience or external sources of information.*
- (f) if a reasonably possible change in a key assumption on which management has based its determination of the unit's (group of units') recoverable amount would cause the unit's (group of units') carrying amount to exceed its recoverable amount: (i) the amount by which the unit's (group of units') recoverable amount exceeds its carrying amount.*
 - (ii) the value assigned to the key assumption.*

(iii) the amount by which the value assigned to the key assumption must change, after incorporating any consequential effects of that change on the other variables used to measure recoverable amount, in order for the unit's (group of units') recoverable amount to be equal to its carrying amount.

Källa: IASB (2008)

Modell 2: Tolkningsmodell

IAS 36 paragraph ...	Questions deduced from the standard	Answer	Points
IAS 36 paragraph 134 a)	Is the carrying amount of goodwill disclosed?	No	0
		Yes	1
	Is the carrying amount of goodwill allocated to the cash generating unit(s), disclosed?	No	0
		Yes	1
		Not applicable or uncertain	-
IAS 36 paragraph 134 b)	Is the carrying amount of intangible assets with indefinite useful lives disclosed?	No	0
		Yes	1
		Not applicable or uncertain	-
	Is the carrying amount of intangible assets with indefinite useful lives allocated to the cash generating unit(s), disclosed?	No	0
		Yes	1
		Not applicable or uncertain	-
IAS 36 paragraph 134 c)	Is the basis on which the recoverable amount has been determined, i.e. value in use or fair value less costs to sell, disclosed?	No	0
		Yes	1
IAS 36 paragraph 134 d) i)	Is a description of each key assumption on which management has based its cash flow projections for the period covered by the most recent budgets/forecasts, disclosed?	No	0
		Yes	1
		Uncertain	-
IAS 36 paragraph 134 d) ii)	Is a description of management's approach to determining the value(s) assigned to each key assumption, disclosed?	No	0
		Yes	1
		Uncertain	-
	Is it disclosed whether the value(s) reflect past experience or, if appropriate, are consistent with external sources of information?	No	0
		Yes	1
		Uncertain	-
	If the values do not reflect past experience or are not consistent with external sources of information; is it then disclosed how AND why they (i.e. the values) differ from past experience or external sources of information?	No	0
		Yes	1
		Not applicable or uncertain	-
IAS 36 paragraph 134 d) iii)	Is the period over which management has projected cash flows based on financial budgets/forecasts approved by management, disclosed?	No	0
		Yes	1
		Uncertain	-
	Is, when a period greater than five years is used for a cash-generating unit (group of units), an explanation of why that longer period is justified disclosed?	No	0
		Yes	1
		Not applicable or uncertain	-
IAS 36 paragraph 134 d) iv)	Is the growth rate used to extrapolate cash flow projections beyond the period covered by the most recent budgets/forecasts, disclosed?	No	0
		Yes	1
		Uncertain	-
	Is a justification for using any growth rate that exceeds the long-term average growth rate for the products, industries, or country or countries in which the entity operates, or for the market to which the unit (group of units) is dedicated, disclosed?	No	0
		Yes	1
		Not applicable or uncertain	-
IAS 36 paragraph 134 d) v)	Is the discount rate(s) applied to the cash flow projections, disclosed?	No	0
		Yes	1
		Uncertain	-

Källa: Inspirerad av F. Hartwig

2.6 Analys av insamlad data

För att mäta upplysningsgradens eventuella association med de oberoende variablerna har jag valt att använda en form av regressionsanalys som kallas ANOVA¹. Den ger samma resultat i signifikans som en regressionsanalys med skillnaden att arbetet med oberoende variabler i form av så s.k. indikatorvariabler² underlättas vid en ANOVA analys (DeVeaux, Velleman, & Bock, 2009).

Jag har först genomfört fem enkla analyser, s.k. one way ANOVA vilket är motsvarigheten till bivariat regressionsanalys, där det statistiska sambandet mellan en beroende variabel och en oberoende variabel har testats. Slutligen har jag genomfört en multipel analys, s.k. General Line Model vilket är motsvarigheten till multipel regressionsanalys, där samtliga oberoende variabler tillsammans har jämförts mot den beroende variabeln. Data har sammanställts och analyserats i statistikprogrammet Mintab och genom att åskådliggöra resultatet i tabeller och diagram har eventuella statistiska signifikanta samband i de uppställda hypoteserna kunnat prövas.

Innan jag har testat eventuella statistiska samband har jag illustrerat data i histogram, Normal Probability Plots och analys av variansen³ för att säkerställa att villkoren för ett korrekt test har uppfyllts (De Veaux, Velleman, & Bock, 2009). Med tanke på urvalets storlek så visade ingen av graferna på att det förelåg någon allvarlig överträdelse mot villkoren (Se bilaga 1 för ett exempel på hur testet av statistiska villkoren för GLM ser ut).

För att undersöka hur stor risken är att ett observerat samband egentligen beror på slumpen har jag använt mig av p-värdet. Jag har redovisat den statistiska signifikansen med en 90 % konfidensnivå. Det betyder att ett p värde som är $< 0,1$ visar på en signifikant skillnad.

2.7 Uppsatsens trovärdighet

Uppsatsens resultat bygger i stor grad på tolkningsmodellen (se kap. 2.5) Det finns både fördelar och nackdelar med att använda en sådan gemensam tolkningsmodell. En fördel med tolkningsmodellen är att andra författare tidigare har använt samma modell för poängsättning och data kan därför jämföras. Även framtida undersökningar har möjlighet att använda data som har tagits fram i denna studie.

En svaghet är dock att de olika punkterna i IAS 36 p. 134, på samma sätt som informationen i årsredovisningarna, kan tolkas olika av olika personer med följden att en exakt lika kodning av punkterna inte kan säkerställas. Det gör att viss försiktighet måste iaktas vid jämförandet av data som produceras av olika författare. Jag har som jag redovisade ovan även valt att ta bort vissa punkter där jag anser att poängsättningen kan bli inkonsekvent eller orättvis. För att underlätta reproducerbarhet ytterligare har all poängsättning sparats för varje företag och punkt så att det finns möjlighet att se hur jag har tolkat och poängsatt varje företag på respektive punkt.

¹ ANOVA är ett statistiskt test för att jämföra huruvida medelvärdet för olika grupper skiljer sig åt (se t.ex. Barrow 1996)

² Även kallad dummy variabel

³ Se t.ex. Barrow (1996) eller DeVeaux et al. (2009) för information angående test av statistiska villkor.

Nedan följer ett kort resonemang där ytterligare några aspekter i uppsatsen tas upp med hänsyn till de klassiska begreppen validitet och reliabilitet .

2.7.1 Validitet och reliabilitet

Mättningsvaliditeten⁴ är viktig i kvantitativa undersökningar och i den här uppsatsen är en central aspekt att det mått, den beroende variabeln - upplysningsgraden, som tolkningsmodellen tar fram verkligen mäter det som den utformats för att mäta. Med andra ord att poängsättningen i tolkningsmodellen ger en sann bild av företagens förmåga att redovisa i enlighet med redovisningsstandarden IAS 36 p. 134. Tolkningsmodellen har kodats i samarbete med min handledare, doktorand Fredrik Hartwig, och all poängsättning har skett efter samma mall. Jag anser därför att uppsatsen uppfyller de viktigaste faktorerna som enligt Bryman och Bell (2005, s205) avgör validiteten. D.v.s. att *"mättet är en spegling av det begrepp som det utformats för att mäta"* och att *"fel som uppstår vid tillämpningen av mättet i forskningsprocessen"* minimeras.

Den interna validiteten, dvs. om de oberoende variablerna helt eller delvis är ansvariga för eventuell variation i den beroende variabeln, byggs upp genom att hypoteserna utgår ifrån befintlig teori som pekar på att ett viss kausalt samban kan föreligga. Den externa validiteten, dvs. om resultatet i den här undersökningen kan generaliseras utöver den specifika undersökningskontexten, anser jag vara hög. Eftersom samma redovisningsstandard gäller för alla listade företag inom EU borde tolkningsmodellen och resultaten från undersökningen kunna användas för ytterligare studier inom området. Resultatet av hur faktorer som kan tänkas förklara varför vissa företag följer IAS 36 p. 134 i hög utsträckning och varför vissa företag följer samma standard i liten utsträckning kan också ge signaler för hur företag med liknande attribut följer andra redovisningsnormer. Jag har också strävat efter att tydliggöra hur undersökningen gått till och hur urvalet har skett vilket enligt Bryman och Bell (2005) leder till en hög validitet.

Reliabiliteten i den här uppsatsen är mest kopplad till tolkningsmodellen och hur poängsättningen har genomförts. För att uppnå en hög reliabilitet ska överensstämmelsen mellan tolkningar av data vara hög. Eftersom jag är ensam författare har jag genomfört samtliga poängsättningar utom den för svenska företags årsredovisningar för 2005⁵. Tolkningsmodellen har dock, som jag nämner ovan, utarbetats av Fredrik Hartwig och en genomgång av modellen och hur de olika punkterna bör tolkas med konkreta exempel från årsredovisningar har genomförts innan arbetet påbörjades. Som framgått tidigare har också några punkter som jag anser bidra till osäkerhet i tolkningarna plockats bort. Reliabiliteten anses därför också vara hög.

⁴ Se t.ex. Bryman och Bell (2005) för en utförligare beskrivning av olika former av validitet

⁵ Data som hämtades från Jansson & Mekonen (2007)

3. Tidigare undersökningar

I Sverige har det publicerats en del tidigare undersökningar som på olika sätt har analyserat företags redovisning i enlighet med IAS 36 p.34. Bland annat har redovisningsspecialister på PWC och KPMG studerat ämnet. Persson och Hultén (2006) vid PWC undersökte 40 företag från Stockholmbörsen under 2005 och där framkom att endast en av punkterna i IAS 36 p.34, punkt (c) angående nyttjandevärde/verkligt värde, uppfylldes av samtliga företag. Resultatet för övriga punkter var blandat med en varierande upplysningsgrad. Som sammanfattning avslutar Persson och Hultén (2006, sista sidan) med att skriva att det för många företag finns en:

"... betydande förbättringspotential till 2006 års redovisning".

KPMG har genomfört en liknande undersökning där 60 företag från Stockholmbörsen har analyserats utifrån 2005 års årsredovisningar. Informationen var i många punkter bristfällig från företagets sida och Edlund & Arnell (2007, s25) skrev som avslutning:

"Vi kan konstatera att få bolag klargjort vilka antaganden som är viktiga och vilken osäkerhet som behäftar uppskattningarna."

Även internationella undersökningar har genomförts på samma område där både studier som mer allmänt undersöker företags villighet att lämna upplysningar i enlighet med olika redovisningsnormer, men även specifikt rörande IAS 36 p 134. Bl.a. fastställer Jermakowicz & Tomaszewski (2006, s170) att företag generellt har en ovilja att lämna redovisningsupplysningar och konstaterar att deras undersökning visar att:

"... a majority of respondents would not adopt IFRS if not required by the EU Regulation."

Tyron et al. (2009) undersökte hur 36 företag från Malaysia levde upp till några av de obligatoriska kraven i IAS 36 P. 134. Endast punkten (d) undersöktes och det framkom att flera av företagen inte följde de upplysningar som krävdes.

Även Blake et al. (1998) och Street et al. (1999) kom fram till att företagen generellt är dåliga på att följa de riktlinjer som ges i olika redovisningsstandarder.

Slutligen har även Jansson & Mekonen (2007) genomfört en magisteruppsats på samma ämne. Det är också från den uppsatsen som jag har hämtat data för de svenska företagen från 2005. De undersöker svenska företag från 2005 utifrån de tre oberoende variablerna balansomslutning, omsättning och avkastning på eget kapital. De finner inga signifikanta samband och konstaterar i sammanfattningen:

"Den slutsats vi har kommit fram till är att IAS 36 p. 134 är svår att tolka, vilket gör det svårt att lämna den rätta informationen som regleringen är intresserad av."

Om det föreligger som den tidigare forskningen ovan tyder på så finns det stora brister i de finansiella rapporter som produceras av företag världen över. Den här uppsatsen följer i samma forskningsspår och i nästkommande kapitel kommer jag resonera ytterligare kring tidigare forskning och hur den har påverkat mitt val av oberoende variabler.

4. Teoretisk referensram, hypotesformulering och definition av oberoende variabler

4.1 Internationell redovisning

Utvecklingen har sedan 1970 talet i takt med bl.a. aktiemarknadens framväxt och ökad internationell investering gått mot en mer harmoniserad och standardiserad redovisning (Marton et al. 2008). Eftersom begreppen harmoniserad och standardiserad ofta förekommer i undersökningar och regelverk gällande internationell redovisning är det viktigt att veta vad de olika begreppen står för och hur de används. I en del redovisningsteorier beskrivs begreppen harmoniserad och standardiserad redovisning olika. Enligt (Deegan & Unerman, 2006) är begreppet standardisering mindre flexibelt än harmonisering och syftar till att göra olika standarder exakt lika. Harmoniseringen däremot beskrivs istället utifrån perspektivet att försöka minska skillnaderna i redovisningen, utan att för den skull bli likadana. Det finns också teori som kritiserar en standardiserad redovisning samtidigt som de förespråkar en harmoniserad redovisning. Deegan & Unerman (2006) framför dock att begreppen oftast används som synonymer inom den internationella redovisningen och därför har även jag valt att använda de två termerna synonymt.

Fördelarna med en standardiserad redovisning beskrivs i teorin ofta utifrån investerarens perspektiv. Deegan & Unerman (2006, s. 107) skriver tex:

"If a single international investor has to understand numerous different sets of accounting assumptions and regulations, then the task of making efficient and effective international investment decisions is complicated considerably."

Nobes och Parker (2004, s. 76) framför en liknande anledning till varför redovisning bör standardiseras:

"Investors and financial analysts need to be able to understand the financial statements of foreign companies whose shares they might wish to buy. They would like to be sure that statements of different countries are reliable and comparable..."

Kritikerna mot en standardiserad redovisning har också stöd i teorin och presenterar flera anledningar till varför skillnaderna mellan organisationer och länder är för stora för att en internationellt lika redovisning ska vara effektiv. De vanligaste argumenten rör skillnader i kultur, religion, lagar och regler och det finansiella och skattemässiga systemet (Deegan & Unerman, 2006). Kunskap om vad som påverkar företagets val av redovisningsmetod och varför de gör de val de gör beskrivs av Deegan & Unerman (2006) som en viktig del i att minska skillnaderna i redovisningen. Det är också det perspektivet som jag fortsättningsvis i uppsatsen har valt att utgå ifrån. Nedan kommer jag beskriva regelverket och den princip jag har valt att undersöka för att sedan i kapitel 4.3 gå in på vad teorin säger om några av de olika faktorer som kan tänkas påverka varför en del företag lämnar mer upplysningar än andra.

Vägen mot en standardiserad redovisning illustreras tydligt i det förändringsarbete som mynnade ut i den standard som kom att gälla från och med den 1 januari, 2005. Standarden kallas ofta för IAS-förordningen och så sker också fortsättningsvis i uppsatsen. Initiativtagare

till IAS-förordningen var IASB, International Accounting Standards Board, tillsammans med den amerikanska motsvarigheten FASB, Financial Accounting Standards Board, och EU. IASB är en oberoende privat organisation som fungerar som standardsättare på redovisningsområdet och ansvarar för internationella regler och riktlinjer (IASB, 2008). I IASB:s handbok framgår tydligt målsättningen:

"The foremost objective of the organisation is to develop, in the public interest⁶, a single set of high quality, understandable and enforceable global accounting standards." (IASB s 28, 2008).

4.2 IAS-förordningen

IAS-förordningen innebär att listade företag inom EU ska upprätta sin koncernredovisning i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) tidigare kallad International Accounting Standard (IAS).

IAS-förordningen är tänkt att skapa en harmoniserad internationellt jämförbar redovisning. Förordningen ska garantera en hög grad av insyn och därigenom leda till en bättre fungerande kapitalmarknad. Det är också huvudskälet enligt IASB till varför redovisningen ska vara jämförbar. I IASB:s ramverk framgår det fyra stycken kvalitetskriterier som säger att redovisningen ska vara, relevant, pålitlig, jämförbar och förståelig (IASB 2008).

En av de stora förändringarna inom IAS-förordningen återfinns i IAS 36 p. 134 (se kap. 2.5). I huvudsak innebär IAS 36 P. 134 att istället för att skriva av förvärvad goodwill ska företagen genomföra ett systematiskt nedskrivningstest för att avgöra goodwills värde. Syftet med regleringen är att företagen ska hantera goodwill på samma sätt och att informationen därigenom också ska bli jämförbar. En viktig aspekt är också att företagen ska redogöra för hur nedskrivningstestet går till. Dessa krav innebär till skillnad från tidigare en markant ökning av den information företagen lämnar ut (Sevin, Schroeder, & Bhamornsiri, 2007). IASB vill på detta sätt öka transparensen i redovisningen för att investerare lättare ska kunna bedöma och analysera eventuella nedskrivningar som företagen genomför. De ökade kraven på information i IAS 36 p. 134 innebär en del problem. Dels leder det till en ökad kostnad för företagen att producera ekonomiska rapporter, men också till att en del, ur konkurrenssynpunkt, känslig information måste lämnas. En del punkter i nedskrivningstestet innebär att företagen måste lämna information om t.ex. projicerad tillväxttakt och detaljerade uppgifter om företagets olika riskfaktorer på verksamma marknader. Det har visat sig att företag på grund av konkurrensskäl är motvilliga till att lämna dessa upplysningar (Carlin, Finch, & Laili, 2009).

Det finns, som jag har nämnt inledningsvis i arbetet, också andra orsaker till varför olika företag kan tänkas lämna olika mycket information. Nedan tar jag upp vad teorin säger om några av de punkter både Callao (2009) hänvisar till i sitt förslag till fortsatt forskning (Se kap. 1.2) och som Deegan & Unerman (2006) beskriver (se kapitel 2.1) som viktiga faktorer som kan tänkas påverka varför redovisningen skiljer sig åt mellan företag.

⁶ Som synes betonar IASB "the public interest". Detta har argumenterats flitigt och kritiseras starkt av anhängare till "the private interest group theory". För vidare läsning rekommenderas t.ex. Deegan & Unerman (2006).

4.3 Hypotesformulering

Den här studien har undersökt i vilken grad företag följer riktlinjerna i IAS 36 P. 134 och vilka variabler som kan tänkas påverka varför en del företag följer riktlinjerna mer än andra. Nedan presenterar jag den teori som ligger till grund för var och en av hypoteserna.

✓ Hypotes 1 – År

IAS 36 P. 134 redovisades för första gången i årsredovisningen för 2005. Företagen levde då inte upp till en godkänd nivå och en anledning som angavs var att det skulle ta tid för företagen att lära sig redovisa enligt de nya principerna (Se t.ex. Persson & Hultén 2006, Edlund & Arnell 2007 och Mechelli 2009). Jag följer Callao et al. (2009) och deras förslag till undersökning där de skriver att det kan ske en ökad harmonisering och förbättring med tiden. Callao et al. (2009, s51) skriver t.ex. angående detta:

“... it would be interesting to research what harmonization has been achieved in the EU after several years with IFRS, when the firms had defined their accounting policies upon the first application of IFRS.”

Med stöd av ovanstående har jag valt att jämföra årsredovisningarna från 2005 och 2008 och följande hypotes formuleras:

H1: Företagen blir över tiden bättre på att redovisa i enlighet med IAS 36 P. 134.

✓ Hypotes 2- Land

En jämförelse mellan olika länders tillämpning av regler ger bl.a. information om huruvida IASB lyckas med sin målsättning att harmonisera den internationella redovisningen. För att kunna jämföra redovisningen i företag från olika länder krävs det att upplysningen lämnas enligt samma principer (Callao 2009).

Huvudanledningen till att jag har valt just Svenska och Holländska företag är att redovisningen i de båda länderna anses tillhöra olika redovisningstraditioner. Holland har en tradition i den Anglosaxiska redovisningskulturen där sedvänja och det ekonomiska underlaget formar redovisningen. I Sverige däremot har redovisningen mer likheter med den kontinentala redovisningstraditionen där lagar och regler ligger till grund för redovisningens utformande (Alexander & Archer, 2001). Det ledde till att Sverige tidigare reglerade och kontrollerade den finansiella rapporteringen och de upplysningar företagen lämnade. Holland däremot hade länge en mer fritt hållen redovisning. Alexander & Archer (s.696, 2001) ger en tillbakablick av redovisningskulturen i Holland:

“In the period from 1928 to 1970, however, it was management itself that primarily decided whether or not to follow the suggestions for improving financial reporting. Some companies used the freedom provided by the law and confined themselves to minimal reporting.”

Sverige däremot hade under motsvarande period tagit fram omfattande regelverk gällande ett företags redovisning:

“Consequently, the Act of 1910 contained several new features. For example, it stated comprehensive rules regarding the publication of articles of incorporation; the contents of balance sheets; greater civil and criminal liability for the founders, the directors, and the

auditor; the right of minority shareholders to appoint their own auditor to participate in the auditors' examination of a company's accounts; and the administration by its board of directors." (Alexander & Archer 2001, s.1205)

Med stöd av ovanstående kan det tänkas att företag från Sverige, genom att mycket tidigare än Holland ha infört lagar, regler och kontrollsystem, har en tradition av att i högre grad följa redovisningsstandarder. Med stöd av ovanstående formulerar jag därför den första hypotesen:

H2: *Holländska företag är sämre på att redovisa i enlighet med IAS 36 P. 134 än svenska företag.*

✓ Hypotes 3 – Bransch

Det finns forskning som visar att företagens lämnade upplysningar skiljer sig mellan olika sektorer. Ett skäl anses vara att företagen på grund av konkurrenssituationen väljer att lämna en liknande grad av redovisningsinformation. Redovisningsinformation beskrivs av Cascino et al. (2010) som en viktig faktor för alla företag som konkurrerar om att erhålla resurser på de finansiella marknaderna. Detta frivilliga incitament för företag att tillhandahålla redovisningsinformation har sin grund i teorin om informationsasymmetrin. Förklaringen ligger i att ledningen i ett företag har tillgång till mer relevant information än vad investerarna/aktieägarna har. Marknaden uppskattar och belönar därför företag som försöker minska informationsasymmetrin genom att lämna ut mer information (Watts & Zimmerman 1986 ur Deegan & Unerman 2006, Cascino et al. 2010).

Managers har en tendens att efterlikna de konkurrenter som lämnar en hög grad av upplysningar i sin redovisning bl.a. för att inte riskera att ses som ett företag där transparensen är låg (Rahman, 2002, Deegan & Unerman 2006). Jag har valt att studera den finansiella sektorn och följande hypotes formuleras:

H3: *Företagets bransch är associerad med redovisning i enlighet med IAS 36 P. 134*

✓ Hypotes 4 - Redovisningsbyrå

Redovisningsbyråer kan använda sina klienters förmåga att uppfylla redovisningsstandards som en signal för deras egen kvalitet som revisor. Det resoneras också om att större redovisningsbyråer är mer måna om att behålla ett bra rykte vilket framgår i Inchausti (1997, s 55) undersökning där det står att:

"... the larger audit firms have incentives to supply a higher level of audit quality, and they risk losing some of their reputation if they are associated with clients whose reporting practices are considered as offering bad quality".

Även Craswell & Taylor (1992 ur Inchausti 1997) argumenterar för att ett företags val av redovisningsbyrå är relaterat till företagets vilja att visa mer eller mindre information i redovisningen. Tidigare undersökningar har gett mixade resultat där bl.a. Craswell & Taylor (1992 ur Inchausti 1997) finner bevis för hypotesen medan t.ex. Wallace et al. (1994 ur Inchausti 1997) inte finner något samband.

Jag har valt att testa denna hypotes utifrån att stora redovisningsbyråer i större utsträckning än små redovisningsbyråer följer standarden och därför formuleras följande hypotes:

H4: Företag vars redovisning sköts av någon av de fyra stora revisionsbyråerna är bättre på att redovisa i enlighet med IAS 36 p. 134 än företag vars redovisning inte sköts av de fyra stora revisionsbyråerna.

✓ Hypotes 5- Storlek

Teorin angående huruvida ett företags storlek påverkar hur företag följer redovisningsprinciper går isär. Street & Gray (2002) hittar inget signifikant samband mellan företagets storlek och lämnade upplysningar. Däremot finner bl.a. Inchausti (1997) och Rahman et al (2002) stöd för att större företag lämnar mer upplysningar än mindre. Rahman et al. (2002, s.53) hänvisar till tidigare undersökningar när de skriver:

"Firm size is an important determinant of disclosure and accounting policy choice. Both single-country and multi-country studies have shown that large firms disclose more information than small firms."

Den bakomliggande teorin⁷ säger, enligt t.ex. Rahman et al. (2002), att större företag får mer uppmärksamhet från olika intressenter (t.ex. politiker, standardsättare etc.) vilket leder till att stora företag lämnar mer upplysningar, eftersom de synas noggrannare, än mindre företag.

En annan faktor till att större företag lämnar mer upplysningar än mindre beskrivs av Inchausti (1997) vara att större företag är i behov av mer externt kapital. Detta kan i sin tur ge upphov till mer potentiella konflikter mellan ägare, långgivare och managers. För att i enlighet med teorin om informationsasymmetrin öka insynen i företaget kan företagen lämna fler upplysningar till de som tilhandahåller kapital och på så vis minska informationsasymmetrin. Större företag kan därför tänkas lämna mer information för att tillgodose kapitalmarknadens behov och ge ökad insyn i företaget⁸.

Med stöd av ovanstående har jag formulerat jag följande hypotes:

H5: Större företag är bättre på att redovisa i enlighet med IAS 36 P. 134 än mindre företag.

⁷ Detta kallas ofta för political cost hypothesis som är en del av positive accounting theory. För vidare läsning rekommenderas Deegan & Underman (2006).

⁸ En liten insyn i företaget uppfattas som en högre risk av investerare med följderna av att de kräver högre avkastning på satsat kapital vilket ger en högre kapitalkostnad för företaget (Ross et al. 2008).

4.3.1 Definition av oberoende variabler

I modell 3 nedan sammanfattas och definieras de oberoende variabler som hypoteserna undersöker.

Modell 3: Definition av oberoende variabler

Oberoende variabler	Definition
<u>År</u>	Företag från 2005: 0, 2008: 1
<u>Land</u>	Företag från Holland: 0, Sverige: 1
<u>Bransch</u>	Finans: 0, Övriga: 1
<u>Redovisningsbyrå</u>	Företag som representeras av Big 4: 0, Övriga: 1
<u>Storlek</u>	Totalt börsvärde över eller under en miljard Euro. Små: 0, Stora: 1

Källa: Egen modell

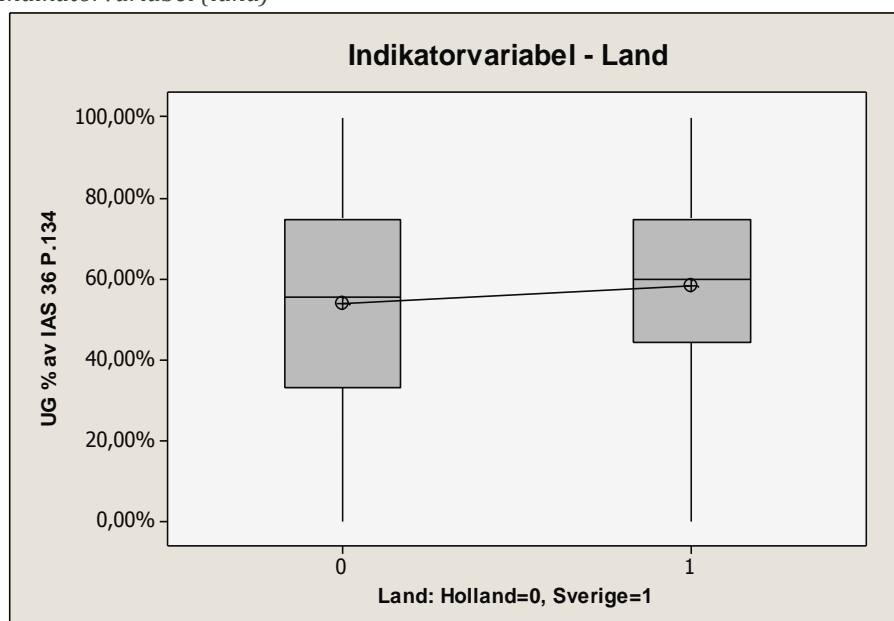
Av modell 4 och 5 framgår att medelvärdet för företagens lämnade upplysningar var 52,41% för 2005 och 61,34% för 2008. Företagen har alltså förbättrat sig med nästan 9 % mellan de båda åren. P värdet är < 0,001 vilket visar på en signifikant skillnad mellan de två grupperna. R-Sq värdet indikerar att 3,11 % av den observerade signifikanta skillnaden beror på variabeln år. Det tyder på att det finns fler viktiga variabler som också påverkar skillnaden mellan grupperna.

Det är intressant att se att det finns bevis som tyder på en ökad harmonisering med tiden. Skillnaden mellan 2005 och 2008 kan bero på, som Callao et. al (2009) och Mechelli (2009) anser, att företagen behöver en viss tid för att lära sig reglerna och anpassa sin redovisning i enlighet med dessa. För IASB del visar det visserligen att det går åt rätt håll, dvs. det finns bevis som tyder på att företagen i den här undersökningen hade en mer harmoniserad redovisning 2008 än 2005. Upplysningsgraden för 2008 var dock bara 61,3% vilket får anses som dåligt. Det är trots allt regler som företagen måste följa och då är enligt mig allt annat än 100 % inte acceptabelt. Med hänsyn till mitt resultat anser jag därför att det är tveksam om IASB kan anses leva upp till sitt mål om en harmoniserad och jämförbar redovisning. Mitt resultat går i linje med den tidigare forskning (se t.ex. Blake et al 1998, Street et al 1999, Jermakowicz & Tomaszewski 2006 eller Edlund & Arnell 2007) som säger att företagen generellt är dåliga på att följa de riktlinjer som ges i olika redovisningsstandarder.

5.2 Hypotes 2

- ✓ H2: Holländska företag är sämre på att redovisa i enlighet med IAS 36 P. 134 än svenska företag.

Modell 6: Indikatorvariabel (land)

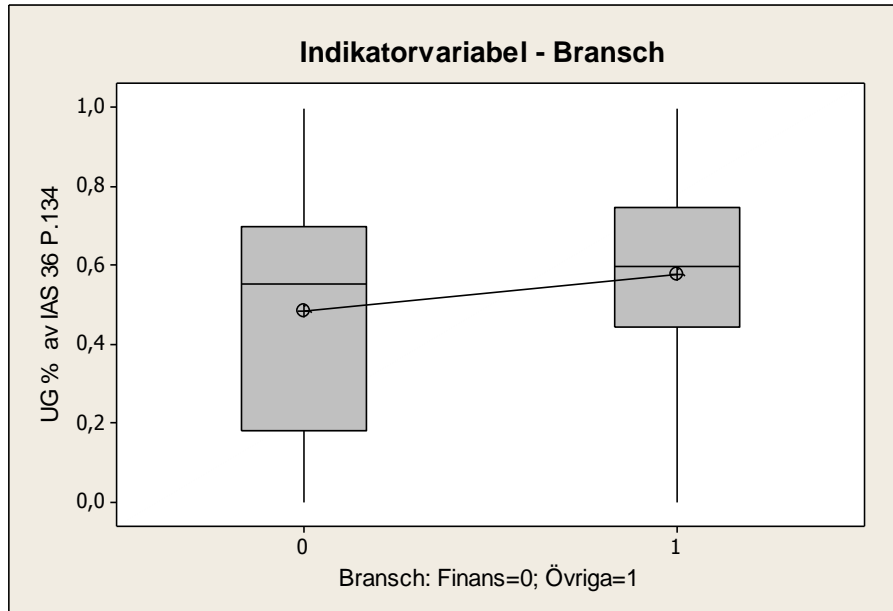

Källa: Utskrift från Minitab

5.3 Hypotes 3

- ✓ H3: Företagets bransch är associerad med redovisning i enlighet med IAS 36 P. 134

Modell 8: Indikatorvariabel (Bransch)

Källa: Utskrift från Minitab

Modell 9: One way ANOVA vs Bransch

One-way ANOVA: UG % av IAS 36 P.134 versus Bransch: Finans=0; Övriga=1

Source	DF	SS	MS	F	P
Bransch	1	0,4433	0,4433	6,98	0,009
Error	472	29,9716	0,0635		
Total	473	30,4149			

S = 0,2520 R-Sq = 1,46% R-Sq(adj) = 1,25%

Level	N	Mean	StDev
0	59	0,4878	0,2854
1	415	0,5805	0,2469

Individual 90% CIs For Mean Based on Pooled StDev

Pooled StDev = 0,2520

Källa: Egen modell med data från Minitab

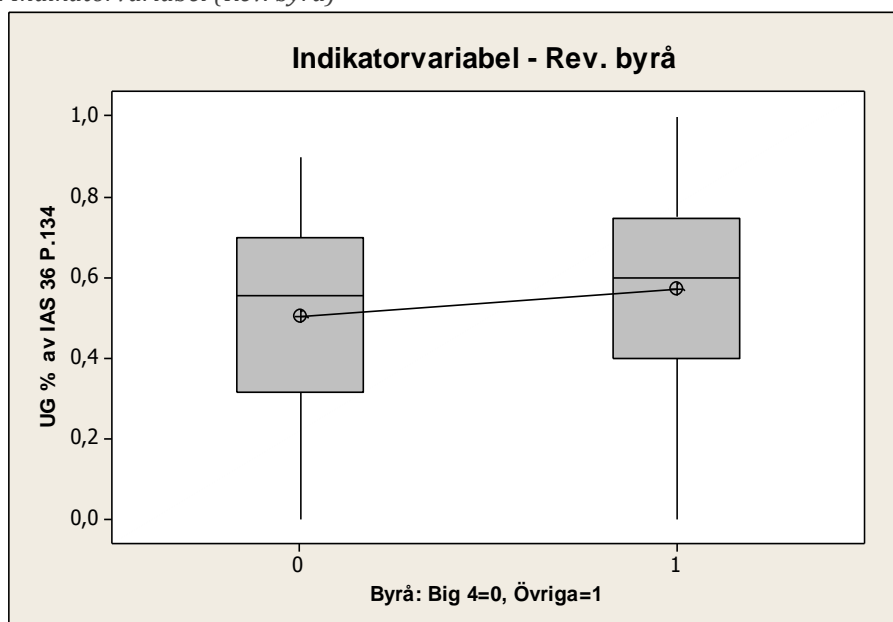
Av modell 8 och 9 framgår att medelvärdet för företagen i finansbranschen är 48,78% och 58,05 % för företag från övriga branscher. Med ett P värde på 0,009 finns det ett signifikant samband på 10 % nivån och det tyder på att det finns en association mellan ett företags bransch och dess redovisning.

Mitt resultat är i enlighet med forskningen på området som säger att företagens lämnade upplysningar skiljer sig åt mellan sektorer (se t.ex. Rahman, 2002, Deegan & Unerman 2006). Om det är så att företag inom samma bransch har en liknande redovisning som skiljer sig mot övriga branscher kan det leda till att redovisningsinformationen blir svårare för investerare att värdera. Enligt både Rahman (2002) och Carlin, Finch & Laili (2009) kan en förklaring till att företag inom samma bransch lämnar en likartad redovisning vara konkurrenssituationen. När det gäller finanssektorn skulle det kunna visa sig genom att företagen anser att vissa punkter i IAS 36 p.134 innehåller, ur konkurrenssynpunkt, känslig information och därför väljer att inte lämna information. Det skulle i så fall förklara den lägre graden av upplysning hos den finansiella sektorn som resultatet i analysen visar. För att vidare undersöka det sambandet kan man analysera hur företagen svarat på de olika punkterna i IAS 36 p. 134 för att på så sätt hitta eventuella samband. Med tanke på mitt resultat och tidigare forskning anser jag att det inte kan uteslutas att redovisningen påverkas av vilken bransch företagen tillhör.

5.4 Hypotes 4

- ✓ H4: Företag vars redovisning sköts av någon av de fyra stora revisionsbyråerna är bättre på att redovisa i enlighet med IAS 36 paragraf 134 än företag vars redovisning inte sköts av de fyra stora revisionsbyråerna.

Modell 10: Indikatorvariabel (Rev. byrå)

Källa: Utskrift från Minitab

One-way ANOVA: UG % av IAS 36 P.134 versus Byrå: Big 4=0, Övriga=1

Source	DF	SS	MS	F	P
Byrå: Big 4=0, Övriga=1	1	0,1535	0,1535	2,39	0,122
Error	472	30,2615	0,0641		
Total	473	30,4149			

S = 0,2532 R-Sq = 0,50% R-Sq(adj) = 0,29%

Individual 90% CIs For Mean Based on Pooled StDev

Level	N	Mean	StDev
0	33	0,5032	0,2436
1	441	0,5739	0,2539

0,450 0,500 0,550 0,600

Pooled StDev = 0,2532

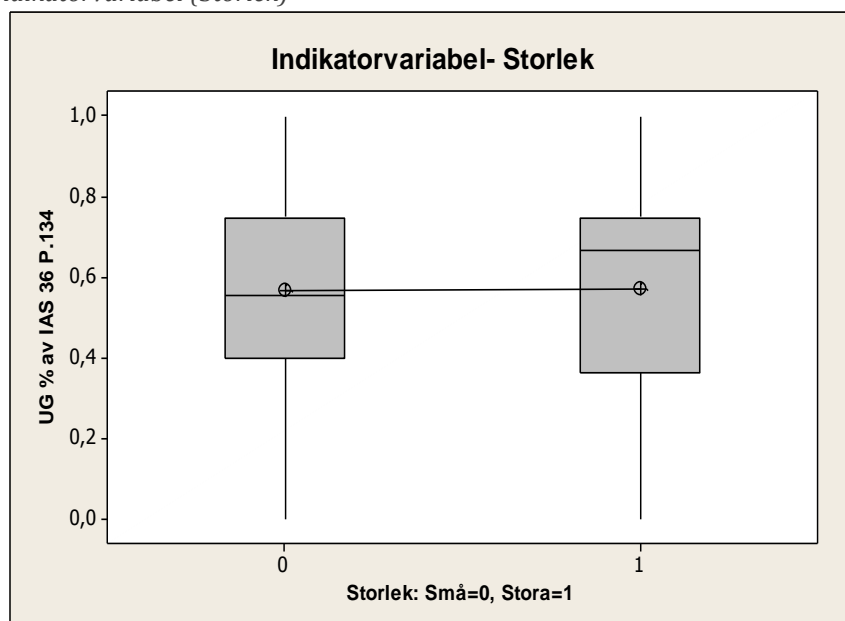
Källa: Egen modell med data från Minitab

Av modell 10 och 11 framgår att medelvärdet för företagen vars redovisning tillhandahålls av Big 4 är 50,32% och 57,39% för övriga företag. P värdet är dock > 0,10 vilket innebär att skillnaden inte är signifikant. Även om en signifikant skillnad inte kan fastställas så är det intressant att se att medelvärdet ändå skiljer sig så pass mycket åt mellan de båda grupperna. Det går dock inte att dra några generella slutsatser med tanke på att skillnaden inte är signifikant samt att R-Sq värdet är bland de lägsta i undersökningen.

5.5 Hypotes 5

- ✓ H5: Större företag är bättre på att redovisa i enlighet med IAS 36 P. 134 än mindre företag.

Modell 12: Indikatorvariabel (Storlek)

Källa: Utskrift från Minitab

One-way ANOVA: UG % av IAS 36 P.134 versus Storlek: 0=Små, 1=Stora

Source	DF	SS	MS	F	P
Storlek: 0=Små, 1=Stora	1	0,0036	0,0036	0,06	0,813
Error	472	30,4113	0,0644		
Total	473	30,4149			

S = 0,2538 R-Sq = 0,01% R-Sq(adj) = 0,00%

Level	N	Mean	StDev	Individual 90% CIs For Mean Based on Pooled StDev
0	347	0,5673	0,2478	(-----*-----)
1	127	0,5735	0,2697	(-----*-----)
				0,540 0,560 0,580 0,600

Pooled StDev = 0,2538

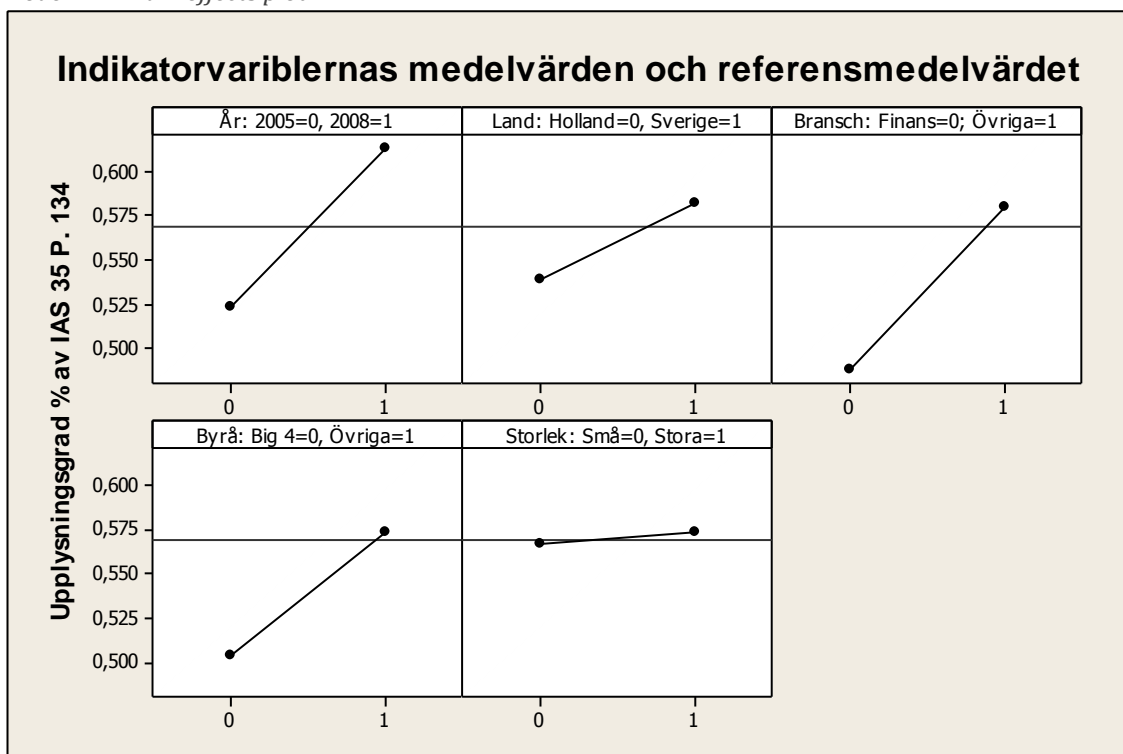
Källa: Egen modell med data från Minitab

Av modell 12 och 13 framgår att medelvärdet för företagen som anses som stora är 57,35 % och 56,73 % för företag som anses som små. P värdet på 0,813 och R-Sq på 0,01 % tyder på att det inte finns något samband mellan företags storlek definierat i börsvärde och upplysningsgrad. Mitt resultat är alltså i linje med det som Street & Gray (2002) kommer fram till i sin undersökning men tvärt emot det som både Inchausti (1997) och Rahman (2002) finner. Den bakomliggande teorin som t.ex. säger att stora företag har fler intressenter och därför också en större efterfrågan på information, och att informationsasymmetrin leder till att större företag lämnar mer upplysningar är inte överensstämmande med mitt resultat.

Det kan också tänkas att resultatet mellan min undersökning och tidigare undersökningar skiljer sig åt beroende på hur forskaren valt att definiera ett företags storlek. Med tanke på att en del tidigare forskning funnit signifikanta samband kan det finnas intresse i att undersöka relationen utifrån företags storlek enligt någon annan aspekt. T.ex. totala tillgångar eller antal anställda. Det kan också vara så att företagen prioriterar andra intressenter som inte återspeglas i det samband jag undersökt, dvs. gentemot uppfyllnadsgraden av IAS 36 p. 134.

5.6 Genel Linear Model

Modell 14: Main effects plot

Källa: Utskrift från Minitab

Modell 15: General Linear Model

General Linear Model: UG % av IAS 36 P. 134 versus all indicator variables

Factor	Type	Levels	Values
År: 2005=0, 2008=1	fixed	2	0; 1
Land: Holland=0, Sverige=1	fixed	2	0; 1
Bransch: Finans=0, Övriga=1	fixed	2	0; 1
Byrå: Big 4=0, Övriga=1	fixed	2	0; 1
Storlek: Små=0, Stora=1	fixed	2	0; 1

Analysis of Variance for UG % av IAS 36 P.134, using Adjusted SS for Tests

Source	DF	Seq SS	Adj SS	Adj MS	F	P
År: 2005=0, 2008=1	1	0,94495	1,15721	1,15721	19,07	0,000
Land: Holland=0, Sverige=1	1	0,27007	0,33783	0,33783	5,57	0,019
Bransch: Finans=0, Övriga=1	1	0,46086	0,57559	0,57559	9,48	0,002
Byrå: Big 4=0, Övriga=1	1	0,16379	0,14736	0,14736	2,43	0,120
Storlek: Små=0, Stora=1	1	0,17397	0,17397	0,17397	2,87	0,091
Error	468	28,40127	28,40127	0,06069		
Total	473	30,41492				

S = 0,246346 R-Sq = 6,62% R-Sq(adj) = 5,62%

Källa: Egen modell av data från Minitab

I modell 14 visas skillnaden i medelvärde mellan grupperna (punkterna som förbinds med en linje) samt dess förhållande till det totala medelvärdet mellan alla företag (den horisontella referenslinjen tvärs igenom samtliga rutor vid 56,9 %)

I GLM i modell 15 framkommer att P värdet är $< 0,10$ för variablerna År, Land, Bransch, och Storlek. Anmärkningsvärt är att variabeln storlek i GLM har gått från ej signifikant till signifikant. Viss försiktighet måste dock observeras vid analys av resultatet i enlighet med GLM. De hypoteser jag ställt upp har alla byggts upp av ett brett urval av teorier vilket enligt Bryman & Bell (2005) kan göra sambanden svåra att analysera och därför måste försiktighet iakttas när slutsatser dras från den linjära modellen med samtliga variabler. Utan en sammanhängande teori är det dessutom svårt att undersöka och resonera om variablerna är oberoende eller på något sätt har en karaktär av samverkan. Ovanstående tror jag kan vara en förklaring till att t.ex. variabeln storlek kraftigt ändrat sitt P värde.

Förklaringsgraden i modellen, R-Sq, illustrerar att samtliga oberoende variabler tillsammans står för 6,62 % av variationen i upplysningsgraden mellan företagen. Återstående procent tillskrivs alltså andra faktorer som också kan tänkas påverka ett företags redovisning samt slumpen. Detta kan tyckas lågt men det är enligt mig inte förvånande med tanke på att det framkommit i uppsatsen (se t.ex. kap1.2) att flera olika faktorer anses kunna påverka hur företag väljer att presentera finansiell information. Det råder också mixade resultat i flera av de tidigare undersökningarna (se kap. 4.3) angående vilka samband som är signifikanta. Det tycker jag ytterligare visar på svårigheten med att fastställa vilka faktorer som påverkar varför en del företag följer riktlinjerna mer än andra företag.

Med tanke på resultatet i GLM och i de enskilda ANOVA testerna kan det finnas anledning att tro att variablerna år, land och bransch på något sätt associerar med företagets redovisning. Det går dock inte att göra någon exakt analys hur sambandet ser ut och på vilket sätt de kan associeras samt i vilken mån det finns dolda variabler som kan tänkas påverka sambanden.

5.7 Sammanfattande analys

En jämförbar redovisning ska enligt IASB (2008) leda till bättre och mer informerade beslut av kapitalmarknaden. Jag anser dock att resultatet i hypoteserna leder till att man kan ifrågasätta om, och i så fall till vilken grad en investerare kan och bör lita på den information som företagen tillhandahåller i sin redovisning. Investerarna är trots allt enligt IASB (2008) den viktigaste intressenten när det gäller redovisningsinformation. Min undersökning stödjer de tidigare undersökningar (se t.ex. kap 3 och 4.3) som visar att det förekommer skillnader i företagets redovisning och att företagen generellt sett är dåliga på att följa redovisningsregler. I inledningen beskrev jag att en ansats var att undersöka det Callao et. al (2009 s51) framförde i sitt förslag till fortsatt forskning:

"... it would be interesting to research what harmonization has been achieved in the EU after several years with IFRS."

Jag anser att resultatet i den här undersökningen visar tecken på att harmoniseringen har förbättras med tiden, men att upplysningsgraden fortfarande är för låg för att anses vara godkänd. Jag håller därför med Mechelli (2009) om att det finns en risk att investerare luras till att tro att företagens redovisning uppfyller vissa krav trots att redovisning i själva verket innehåller bristfällig och felaktig information.

Även om jag i den här undersökningen inte kan dra exakta slutsatser om och förklara varför vissa företag följer IAS 36 P. 34 i högre grad och varför vissa följer samma regel i lägre grad så anser jag att det framkommer några troliga förklaringar i teoriavsnittet. T.ex. det Deegan & Unerman (2006) tar upp om hur olika privata ekonomiska incitament inom organisationer motiverar och påverkar företag att lämna olika grad av upplysningar. En annan enligt mig rimlig förklaring kan vara den stora mängd företagsattribut som skiljer företag åt och som också kan påverka hur företagen redovisar, även om det är svårt att identifiera och mäta enskilda variabler. Till detta kommer också andra faktorer som t.ex. politiska, kulturella, eller organisatoriska aspekter som också kan inverka på och påverka processen som leder till en harmoniserad redovisning. Sammantaget anser jag att alla dessa olika åsikter och teorier om vad som kan ligga bakom ett företags lämnade upplysningar, ger en förklaring till varför det kan vara svårt att fånga upp vilka motiv som orsakar ett företags val av lämnade upplysningar. Det kan i så fall också vara en förklaring till modellernas generellt sett låga R-Sq värde.

6. Slutsats och avslutande diskussion

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka i vilken grad företag tillämpar reglerna i IAS 36 P. 134, samt vad som kan påverka eventuella skillnader företagen emellan. Det framkommer i min undersökning att medelvärdet i företagens uppfyllnadsgrad av IAS 36 p. 134 är 52,41 % för 2005, 61,34 % för 2008 samt totalt sett 56,9 %. Jag anser att företagen misslyckas med att leva upp till kraven i IAS 36 P. 134, vilket indirekt också betyder att IASB misslyckas med att leva upp till sitt mål om att redovisningen och tillämpningen ska ske på samma sätt och enligt samma principer.

I min undersökning finner jag också att det finns skillnader mellan olika grupper av företag. Jag ställde upp 5 stycken hypoteser som utgick ifrån indikatorvariablerna år, land, bransch, revisionsbyrå samt storlek. Jag fann att det fanns signifikanta skillnader framförallt när det gäller förändringen i tid mellan 2005 och 2008, land och företagens bransch. I den multipla analysen visade fler variabler på en eventuell association. Viss försiktighet måste dock iakttas när det gäller att dra slutsatser om varför företagen skiljer sig åt. Anledningen är att hypoteserna har byggts upp från en stor mängd teori och variabelernas eventuella inbördes påverkan blir svår att analysera. Dessutom var R-Sq nivån generellt sett låg med en slutlig procentsats på 6,61 % i den multipla GLM-analysen. Det är dock inte särskilt förvånande eftersom det i enlighet med vad t.ex. Deegan & Unerman (2006) tar upp så finns det många olika tänkbara faktorer och teorier om vad som spelar in och påverkar hur ett företag redovisar och varför de gör de val de gör. Sammanfattningsvis anser jag att man kan dra tre viktiga slutsatser med hänsyn till det som framkommer i min undersökning:

- ✓ Att företagen generellt sett är dåliga på att redovisa i enlighet med IAS 36 P 134.
- ✓ Att det har skett en förbättring i tiden mellan 2005 och 2008 års upplysningsgrad.
- ✓ Att det finns signifikanta skillnader både på 5 % och 10 % nivån i redovisningen mellan olika grupper av företag.

Ovanstående får enligt mig konsekvensen att IASB måste förhålla sig till hur de ska kunna öka företagets grad av lämnade upplysningar. Det tyder också på att en standardisering är en process som ser ut att förbättras med tiden. En utmaning IASB måste lösa är att identifiera vad de observerade skillnaderna i den här och tidigare undersökningar beror på. Det krävs för att kunna genomföra de förändringar som måste till för att det ska kunna anses att redovisningen lever upp till IASB:s kriterier om att vara relevant, pålitlig, jämförbar och förståelig.

Med hänsyn till resultatet i den här studien tycker jag att det krävs åtgärder från bl.a. IASB för att säkerställa att företagen lever upp till reglerna. Ett förslag för öka jämförbarheten är att standardsättarna ger utökad vägledning för hur företagen ska presentera redovisningen för att leva upp till kraven. Jag tror också att det är viktigt att principerna som IASB tar fram är konsekventa för att företagen ska kunna presentera en jämförbar redovisning. Det är också viktigt att en sådan vägledning förhåller sig till de skillnader som bevisligen finns mellan olika företags redovisning trots att de följer samma regler.

Vägen att nå en harmoniserad redovisning kan beskrivas som en process med flera faktorer som spelar in. Min tolkning är att IASB genom att öka regleringen anser sig påverka redovisningen så att informationen produceras enhetligt, och därmed också blir jämförbar. Studier som denna visar dock att det krävs ytterligare åtgärder från IASB för att uppnå en mer jämförbar redovisning

6.1 Förslag till fortsatt forskning

Jag anser att det skulle vara intressant att undersöka andra faktorer som kan tänkas påverka ett företags redovisning. Ett förslag kan t.ex. vara om ett företags ägarstruktur påverkar hur företag redovisar. Det skulle också vara intressant att fortsätta följa utvecklingen i tid för att se om ytterligare förbättringar i upplysningsgraden kan iakttas. Dessa undersökningar kan både genomföras genom kvantitativa undersökningar som denna men också med en kvalitativ ansats där en mer djupgående förståelse eftersträvas med hjälp av t.ex. intervjuer med företag eller revisorer.

7. Källförteckning

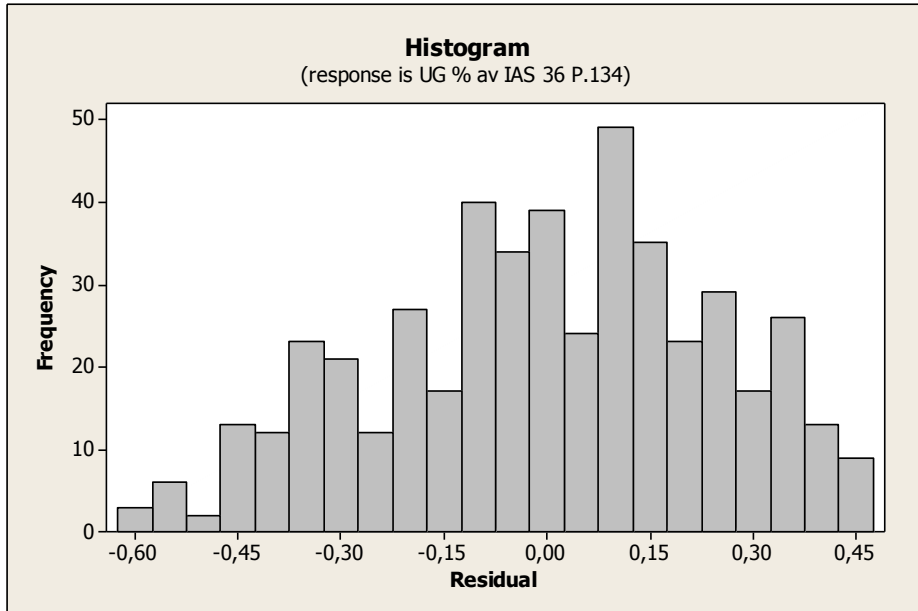
- Alexander, D., & Archer, S. (2001). *Miller European Accounting Guide*. New York: Aspen Law & Business.
- Barrow, M. (1996). *Statistics for Economics Accounting and Business Studies*. New York: Longman Group.
- Blake, J., Soldevila, P., & Wraith, P. (2003). The dimensions of, and factors giving rise to, variations in national management accounting approaches. *European Business Review* , 181-187.
- Bryman, B., & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber Ekonomi.
- Callao, S., Ferrer, C., Jarne, J. I., & Laínez, J. A. (2009). The impact of IFRS on the European Union. Is it related to the accounting tradition of the countries? *Journal of Applied Accounting Research Vol. 10 No. 1* , 33-55.
- Carlin, T. M., Finch, N., & Laili, H. N. (2009). Goodwill Accounting in Malaysia and the Transition to IFRS – A Compliance Assessment of Large First Year Adopters. *Journal of Financial Reporting & Accounting* , 75-104.
- Cascino, S., Pugliese, A., Mussolini, D., & Sansone, C. (2010). The Influence of Family Ownership on the Quality of Accounting Information. *Family Business Review* , 1-20.
- De Veaux, R. D., Velleman, P. F., & Bock, D. E. (2009). *Intro Stats*. New York: Pearson.
- Deegan, C., & Unerman, J. (2006). *Financial Accounting Theory*. McGraw-Hill.
- Edenhammar, H., & Thorell, P. (2009). *Företagens redovisning*. Iustus förlag.
- Edlund, C., & Arnell, G. (2007). Lär av hur 60 svenska företag redovisade 2005. *Forfront nr 1* , ss. 25-26.
- Fristedt, D., & Sundqvist, S. I. (2006). *Ägarna och makten*. Halmstad: SIS ägarservice.
- Fristedt, D., & Sundqvist, S. I. (2009). *Ägarna och makten*. Halmstad: SIS ägarservice.
- IASB. (2008). *IFRS*. London: International Accounting Standards Board.
- Inchausti, B. G. (1997). The influence of company characteristics and accounting regulation on information disclosed by Spanish firms. *The European Accounting Review 1997, 6:1* , 45-68.
- Jansson, K & Mekonen, M (2007). Nedskrivningsprövning av Goodwill – en kvantitativ studie om tillägginformation enligt IAS 36 punkt 134. Magisteruppsats (D-Nivå).
- Jermakowicz, E. K., & Tomaszewski, S. G. (2006). Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* , 170-196.
- Kedner, G., Svenberg, S.-Å., & Ekberg, M. (2008). *Koncernredovisning*. Lund: Studentlitteratur.

- Marton et al. (2008). *IFRS - i teori och praktik*. Stockholm: Bonniers.
- Mechelli, A. (2009). Accounting Harmonization and Compliance in Applying IASB Standards: An Empirical Survey about the First Time Adoption of IAS 7 by Italian Listed Groups. *Accounting in Europe* , 231-270.
- Nobes, C., & Parker, R. (2004). *Comparative International Accounting*. Pearson Education Limited.
- Persson, L. E., & Hultén, K. (2006). Redovisning enligt IFRS: Tre "heta" IFRS-områden. *Balans nr 6-7* .
- Rahman, A., Perera, H., & Ganesch, S. (2002). Accounting Practice Harmony, Accounting Regulation and Firm Characteristics. *ABACUS, Vol. 38, No. 1* , 46-77.
- Ross, S., Westerfield, R., Jaffe, J., Bradford, J. (2008). *Modern Financial Management*. New York: McGraw-Hill.
- Rudy, J. A., & Madu, C. N. (2009). International financial reporting. *International Journal of Quality & Reliability Management* , 712-722.
- Ryan, B., Scapens, R., & Theobald, M. (2002). *Research Metod & Methodology in Finance & Accounting*. Thomson.
- Seetharaman, A., Sreenivasan, J., Sudha, R., & Ya Yee, T. (2006). Managing impairment of goodwill. *Journal of Intellectual Capital Vol. 7 No. 3* , 338-353.
- Sevin, S., Schroeder, R., & Bhamornsiri, S. (2007). Transparent financial disclosure and SFAS No. 142. *Managerial Auditing Journal* , 674-687.
- Street, D. L., & Gray, S. J. (2002). Factors influencing the extent of corporate compliance with International Accounting Standards:summary of a research monograph. *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation 11* , 51-76.
- Street, D. L., Gray, S. J., & Bryant, S. M. (1999). Acceptance and Observance of International Accounting Standards: An Empirical Study of Companies Claiming to Comply with IASs. *The International Journal of Accounting* , 11-48.
- Tyrone, C. M., Finch, N., & Laili, H. N. (2009). Goodwill Accounting in Malaysia and the Transition to IFRS – A Compliance Assessment of Large First Year Adopters. *Journal of Financial Reporting & Accounting* , 75-104.
- Wines, G., Dagwell, R., & Windsor, C. (2007). Implications of the IFRS goodwill accounting treatment. *Managerial Auditing Journal, Vol 22, No 9* , 862-880.

8. Bilagor

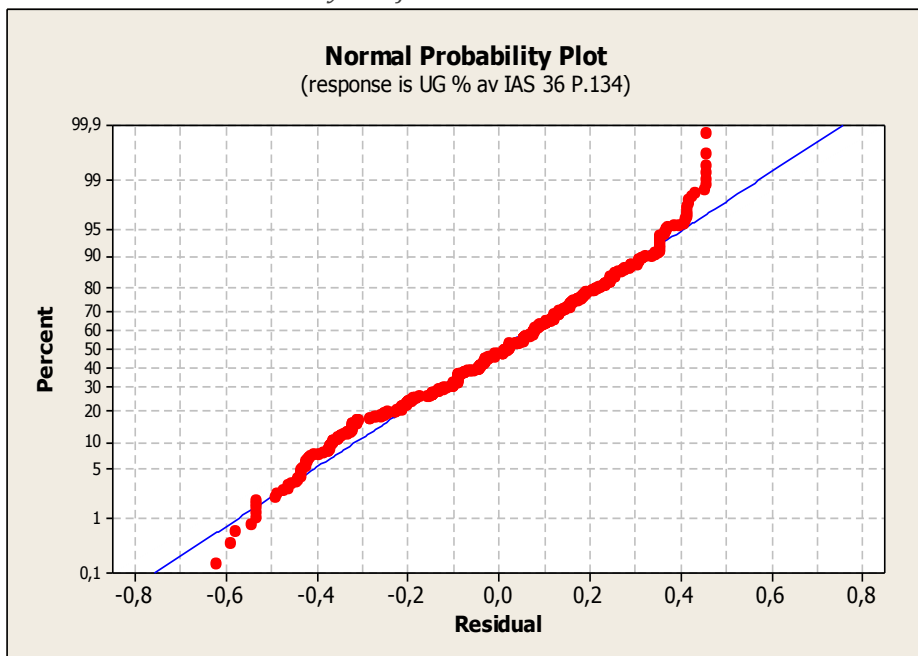
Bilaga 1

Modell 16: Histogram för GLM

Källa: Utskrift från Minitab

Modell 17: Normal Probability Plot för GLM

Källa: Utskrift från Minitab